

Єднання
заради дії

fama
custom research agency

КАМ'ЯНСЬКА ГРОМАДА

Дослідження локальних політик і програм:
ЯК ВПО ДОЛУЧЕНІ ДО ЖИТТЯ ГРОМАД?

ПРОФІЛЬ РЕСПОНДЕНТІВ

Начальник відділу по роботі з внутрішньо переміщеними особами в департаменті соціальної політики Кам'янської міської ради.

Сфера відповідальності – вирішення питань, що стосуються внутрішньо переміщених осіб у громаді; облік ВПО.

МІСЦЕВІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ ТА ІНШІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

За словами працівника ОМС, у громаді функціонують дві цільові програми, одна з них орієнтована суто на ВПО. Інших нормативно-правових актів у громаді немає.

Фінансування програм під час дії воєнного стану було збільшене.

На момент проведення інтерв'ю у громаді зареєстровано 27100 внутрішньо переміщених осіб. Упродовж 2022 року послугами міської цільової програми скористалися 6069 осіб. Частіше програмами користуються жінки¹.

Інформацію про можливості програм ВПО та місцеві мешканці можуть знайти на сайті Кам'янської міської ради та на Facebook-сторінці мера міста

Інформаційна довідка

Упродовж 2022 року послугою розміщення скористалися 1570 внутрішньо переміщених осіб. Станом на березень 2023 року в соціальному житлі мешкають 334 особи. В місця компактного проживання влада придбала косарки, водонагрівачі, холодильники, меблі, матраци, подушки, ковдри, індивідуальні засоби гігієни.

Також для ВПО міська влада м. Кам'янського створила фонд житлово-соціального проживання, з якого виділила будівлю на 36 квартир для соціального проживання. Зараз у ній мешкають 78 ВПО.

За інформацією Кам'янського міського центру зайнятості, протягом 2022 року надано допомогу 1006 внутрішньо переміщеним особам, статус безробітного з них отримали 568 осіб, працевлаштовано 256 осіб, профнавчання пройшли 29 осіб, брали участь у тимчасових роботах троє осіб, отримали профорієнтаційні послуги 986 осіб, 115 отримують допомогу як безробітні.

За послугою з адресної допомоги звернулася 19301 особа, послугою соціального супроводу скористалася 141 особа, 1114 дітей ВПО охоплено навчанням, з них у закладах середньої освіти – 433 дитини.

¹ Дані з документа, наданого респондентом.

Опис місцевих цільових програм громади, названих учасниками інтерв'ю

Назва програми/ Короткий опис	Чи діє наразі	Обсяг фінансування на 2023 рік, тис грн	Зміни в фінансуванні ²
<p>Програми соціального захисту населення Кам'янської міської територіальної громади на 2022–2026 рр.</p> <p>Надання натуральної допомоги малозахищеним верствам населення; надання натуральної допомоги у вигляді непродовольчих товарів першої необхідності; надання щорічної матеріальної грошової допомоги сім'ям, в яких виховуються діти з інвалідністю без змоги до пересування, та сім'ям, в яких виховуються двоє і більше дітей.</p>	Так	Дані відсутні	Збільшено
<p>Програма підтримки внутрішньо переміщених на 2022-2026 рр.</p> <p>Задоволення соціальних потреб, оздоровлення, створення належних житлових умов, сприяння працевлаштуванню, зниженню рівня соціального напруження, інтеграції; поточні роботи телефонної лінії; організація супроводу сімей, які знаходяться в соціально важких життєвих обставинах; організація роботи щодо відновлення втрачених документів; вжиття заходів стосовно призначення/відновлення соціальних виплат; забезпечення установами охорони здоров'я медичних послуг; організація навчання/виховання дітей.</p>	Так	33 804, 606	Збільшено

² За оцінкою інтерв'юєрів

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ВПО

Дискримінації ВПО при отриманні соціальних послуг, за оцінкою респондента, під час дослідження не зафіксовано. Крім можливостей програми, яка спрямована суто на ВПО, переселенці можуть користуватися можливостями Програми соціального захисту населення Кам'янської міської територіальної громади.

Найбільш затребуваною послугою серед ВПО зараз є отримання місця проживання та відновлення документів.

Під час дослідження зафіксовано такі перешкоди ВПО при отриманні соціальних послуг:

Перешкода	Опис перешкоди
Відсутність реєстрації переселенця як ВПО у громаді	Без офіційної довідки ВПО переселенець не може отримати допомогу від громади.
Відсутність зареєстрованого місця проживання у громаді	Перешкоду не зафіксовано. Довідка ВПО замінює місце реєстрації особи у громаді.
Інфраструктурні перешкоди (головним чином — пересування містом)	Про перешкоду в інтерв'ю не йшлося.

НАЯВНІ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРАКТИКИ ВКЛЮЧЕННЯ ВПО ДО УЧАСТІ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

У Кам'янській громаді функціонує Рада ВПО, яка була створена за пропозицією міської ради ще до початку повномасштабного вторгнення. До її складу входять як переселенці, так і представники міської влади.

Про інші форми місцевого самоврядування у громаді під час інтерв'ю не йшлося.

Висновок за результатом аналізу місцевих НПА:

Громада	Кам'янська
Всього проаналізовано місцевих НПА	7
Кількість НПА, які потребують змін	5
Статут	1
Кількість програм і рішень, що стосуються виключно ВПО	2
Програми соціального захисту окремих категорій громадян	3
Кількість програм і рішень, що містять заходи, спрямовані на допомогу дітям ВПО	1

Статутом Кам'янської міської територіальної громади, затвердженим рішенням рішення Кам'янської міської ради від 25.02.2022 №548-17/VIII, передбачено, що членами громади є громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які відповідно до вимог Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», інших актів законодавства України **зареєстрували своє місце проживання** в місті Кам'янське, в селищі міського типу Карнаухівка або в селищі Світле. Водночас визначено, що реєстрація осіб, які постійно чи тимчасово проживають у зазначених населених пунктах, здійснюється в порядку, визначеному чинним законодавством. Особи, які не зареєстрували своє місце проживання в населених пунктах громади, але які володіють нерухомим майном (нерухомістю) на території громади, працюють на території громади, ведуть іншу діяльність, пов'язану зі сплатою податків до місцевого бюджету громади, користуються всіма правами членів громади.

Представники місцевої влади Кам'янської міської територіальної громади згадували програми, якими передбачені пільги та допомоги для окремих категорій громадян, у тому числі, якщо такі громадяни перебувають на обліку як внутрішньо переміщені особи. Однак більшість порядків, а також рішень місцевої влади, спрямованих на реалізацію місцевих програм, не передбачають можливості отримати пільги, допомоги та деякі соціальні послуги на підставі довідки про взяття на облік ВПО.

Надання пільг, допомог і деяких соціальних послуг, передбачених Програмою соціального захисту населення Кам'янської міської територіальної громади на 2022-2026 роки окремим категоріям населення, визначено Порядком, затвердженим рішенням Кам'янської міської ради від 22.12.2021 № 431-14/VIII. Зокрема ним передбачено, що пільги та допомоги надаються особам, зареєстрованим на території Кам'янської міської територіальної громади, а в окремих випадках – особам, які не мають зареєстрованого місця проживання у громаді, але **мешкають на її території протягом останніх 5 років**.

Порядком також визначено, що соціальна послуга з забезпечення тимчасовим цілодобовим доглядом дітей з інвалідністю, осіб похилого віку, які втратили здатність до самообслуговування, осіб з інвалідністю та осіб, які мають невиліковні хвороби, тяжкохворих осіб до встановлення їм групи інвалідності, що потребують постійного стороннього цілодобового догляду, надається людям, які зареєстровані та/або фактично проживають на території Кам'янської міської територіальної громади протягом останніх 5 років. Така умова є **необґрунтованою та прямо суперечить статті 3** Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та **статті 14** Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Успішні практики

У громаді прийнята Програма підтримки ВПО на 2022 рік та на 2023-2025 роки, яка передбачає лише заходи з відшкодування комунальних послуг у транзитному містечку. Діти з-поміж внутрішньо переміщених осіб та діти, які мають статус дитини, що постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, забезпечені безкоштовним харчуванням у 2023 році в закладах дошкільної освіти та закладах загальної середньої освіти.

Рекомендації:

1. З метою реалізації жителями Кам'янської міської територіальної громади, в тому числі внутрішньо переміщеними особами, які перебувають на обліку в Кам'янській міській територіальній громаді, права на безпосередню участь у місцевому самоврядуванні, внести відповідні зміни до Статуту Кам'янської міської територіальної громади, затвердженого рішенням Кам'янської міської ради від 25.02.2022 [№548-17/VIII](#).
2. З метою усунення перешкод для отримання пільг, допомог і соціальних послуг окремими категоріями населення, в тому числі особами, які перебувають на обліку в Кам'янській міській територіальній громаді як внутрішньо переміщені особи, внести зміни до нормативно-правових актів, що визначають механізм надання пільг, допомог і соціальних послуг окремим категоріям населення Кам'янської міської територіальної громади, зокрема до Порядку виконання заходів Програми соціального захисту населення Кам'янської міської територіальної громади на 2022-2026 роки, затвердженого рішенням Кам'янської міської ради від 22.12.2021 [№ 431-14/VIII](#), в тому числі до:
 - Порядку надання натуральної допомоги малозахищеним верствам населення Кам'янської міської територіальної громади та до знаменних дат;
 - Порядку надання матеріальної допомоги за рішенням комісії з питань надання матеріальної допомоги;
 - Порядку надання щорічної матеріальної грошової допомоги сім'ям, в яких виховуються діти з інвалідністю без змоги до пересування та сім'ям, в яких виховуються двоє і більше дітей з інвалідністю;
 - Порядку надання щомісячної грошової допомоги сім'ям, в яких виховуються діти з інвалідністю з онкологічними захворюваннями;
 - Порядку надання учасникам бойових дій в Афганістані та учасникам бойових дій на території інших держав одноразової адресної матеріальної допомоги з нагоди Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав;
 - Порядку надання матеріальної грошової допомоги на лікування, придбання ліків у комерційних аптеках, одягу та побутових речей, ремонт квартир тощо сім'ям загиблих в Афганістані та померлих до 1992 року внаслідок отриманих поранень воїнів;
 - Порядку надання одноразової матеріальної грошової допомоги вдовам (вдівцям) учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС;
 - Порядку надання щомісячної матеріальної допомоги членам сімей загиблих працівників органів внутрішніх справ, які загинули під час виконання службових обов'язків з охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю;

- Порядку надання щомісячної соціальної матеріальної допомоги реабілітованим особам, визначеним у ст. 12 Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років»;
 - Порядку надання додаткових пільг на оплату житлово-комунальних послуг;
 - Порядку надання компенсації витрат за самостійно встановлений індивідуальний комерційний прилад обліку газу окремим категоріям громадян;
 - Порядку забезпечення ветеранів праці України санаторно-курортним лікуванням;
 - Порядку виплати компенсації вартості проїзду міжміським транспортом до будь-якого населеного пункту України та у зворотному напрямку постраждалим від Чорнобильської катастрофи;
 - Порядку надання соціальної послуги тимчасового цілодобового перебування;
 - Програми розвитку сімейної та гендерної політики на території Кам'янської міської територіальної громади на 2022-2026 роки, затвердженої рішенням міської ради від 22.12.2021 [№435-14/VIII](#);
 - Комплексної програми соціального захисту та підтримки Захисників і Захисниць України, членів їхніх сімей та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України Кам'янської міської територіальної громади на 2023–2025 роки, затвердженої рішенням міської ради від 22.12.2021 №438-14/VIII тощо.
3. Усунути вимогу щодо реєстрації та/або фактичного проживання на території Кам'янської міської територіальної громади протягом останніх 5 років, яка є необґрунтованою та прямо суперечить [статті 3](#) Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та [статті 14](#) Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Правове обґрунтування

Стаття 33 Конституції України. Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання.

Стаття 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи засвідчує місце проживання внутрішньо переміщеної особи.

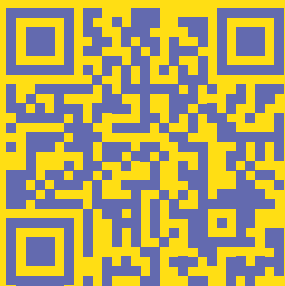
Стаття 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Громадянам України, а також іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, гарантуються свобода пересування та вільний вибір місця проживання на її території, за винятком обмежень, які встановлені цим Законом.

Стаття 3 Закону України «Про місцеве самоврядування». Громадяни України реалізують своє право на участь у місцевому самоврядуванні за належністю до відповідних територіальних громад.

Забороняється будь-яке обмеження права громадянина України брати участь у місцевому самоврядуванні, зокрема залежно від терміну проживання на відповідній території.

Запропоновані зміни також забезпечать приведення місцевих нормативно-правових актів у відповідність до положень статті 64 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також уникнути порушення, передбаченого статтею 119 Бюджетного кодексу України.

www.yednanniazaradyii.org.ua

Це дослідження стало можливим в межах програми «Єднання заради дії», що реалізується IREX разом з Благодійним фондом «Стабілізаційний суппорт сервісів» та за підтримки Державного департаменту США.